

II

CARTA DE POBLACION DEL SEÑORIO DE VALLDIGNA DE 1609

El documento que a continuación publicamos se inscribe dentro de un fenómeno más amplio, que se produjo en el Reino de Valencia a raíz de la expulsión de los moriscos, en una época en la que el derecho de la Península se encontraba en un proceso de territorialización y de unificación; el vehículo jurídico utilizado para la repoblación motivada por dicha expulsión es una muestra de un derecho local que, a pesar de las tendencias apuntadas, aún pervive. Esta nueva manifestación, ya en el siglo xvii, del derecho local se plasmó en numerosas cartas de población que los señores de vasallos otorgaron a los repobladores de sus tierras.

De lo dicho se deduce el interés del estudio de estos documentos; pero ¿qué podríamos añadir una característica que no hace sino aumentar su importancia: que a través de la ordenación contenida en las cartas de población se produjo un reforzamiento del régimen señorial valenciano.

El señorío de Valldigna tuvo su origen en la entrega que hizo Jaime II de Aragón a la orden Cisterciense del valle, entonces llamado de Alfandech, cambiándole su nombre por el de Valldigna, para que levantara en él un monasterio. El privilegio de donación fue otorgado en Valencia el 15 de marzo de 1297.

Desde antes de su creación como señorío, en la comarca convivían mudéjares y cristianos, y por esta razón participó de todos los problemas que se suscitaron en el Reino de Valencia con relación a los musulmanes (más tarde moriscos), problemas que culminaron con la orden de su expulsión en 1609. El bando que decretaba la salida de la península de los moriscos valencianos se publicó el 22 de septiembre de ese mismo año; la expulsión de Valldigna se llevó a término probablemente en el mes de octubre, quedando abandonadas tras esta medida 645 casas de los distintos lugares del valle. El señorío vio así despoblarse sus tierras y vaciarse totalmente algunos de sus pueblos.

El 12 de diciembre de 1609 el entonces abad del monasterio y señor de Valldigna, D. Juan Seva, otorgó una carta para repoblar sus tierras. La carta de población se dio antes de haber transcurrido dos meses de la expulsión de los moriscos; así, pues, se dio en una fecha muy temprana.

Solamente 52 familias se acogieron a la nueva regulación que

se imponía, como se comprueba a través del documento, un número realmente escaso en comparación con el de las casas de moriscos que se vaciaron con ocasión de su destierro. Es casi seguro que la carta había de ser la que regulara las relaciones con el señor, tanto de los cristianos viejos que quedaron en el señorío, como de los nuevos habitantes que acudieron a repoblarlo. Pero los antiguos vasallos no quisieron adherirse a la nueva normativa porque la encontraban más gravosa que la anterior.

El encabezamiento y la parte final de la misma están redactados en latín, y su parte central, la que contiene las cláusulas, en valenciano. Empieza, tras una imploración al nombre de Dios, con los nombres de los monjes del monasterio, siguiendo a continuación los de los cabezas de familia que vienen a repoblar; se hace luego una alusión a la causa que ha originado la necesidad de la repoblación. Después de esta larga introducción siguen las cláusulas a las que se sujetarán los nuevos habitantes, en número de 37, lo que hace de esta carta de población un documento bastante extenso. La última parte, también en latín, expresa la obligación de observar y guardar todas y cada una de las disposiciones, impone multas a los contraventores y contiene además renunciaciones de los repobladores a su propio fuero para anteponer la vigencia de la carta. Termina con los nombres de los testigos.

En este documento, a través de sus 37 cláusulas, el abad de Vallidigna trata de llevar a cabo una reordenación de sus dominios. No se trata de una regulación exhaustiva de todos los puntos que afectan a la organización del señorío, pero sí toca temas muy importantes dentro de la misma, como son la jurisdicción del abad; la vida local (quedando bajo la fiscalización señorial el nombramiento de sus principales cargos); la propiedad de la tierra, que se concede en enfiteusis a los nuevos pobladores, pero imponiéndoles al mismo tiempo una larga serie de gravámenes (cuya parte más importante está representada por las particiones de frutos) como reconocimiento del dominio directo del señor sobre las tierras; los servicios personales que deben realizar los repobladores —a pesar de que los comisarios enviados por Felipe III al Reino de Valencia para encargarse de la repoblación recomendaron que no se impusieran; la agricultura y la ganadería.

Esta escritura de población vino a ser el estatuto jurídico de los nuevos pobladores; lo fue también de todos aquellos que, después de 1609, fueron acudiendo ante la posibilidad de establecerse en unas tierras fértiles y necesitadas de brazos aunque bajo unas condiciones bastante duras, y finalmente de todos los cristianos viejos que quedaron en el valle tras la expulsión de los moriscos, ya que, a causa de las presiones ejercidas sobre ellos por el Monasterio, acabaron abandonando sus antiguos establecimientos y concordias y sujetándose a la nueva escritura de población.

CARTA DE POBLACION DE LA VALLDIGNA

A. R. V., Manaments y Empares, 1964, L. 1.º, m. 11. f.º 34-39 y m. 19., f.º 19-28

In Dei nomine eiusque divina gratia humiliter implorata, amen. Noverint universi, quod nos frater Don Ioannes Serra, Dei et Apostolicae Sedis gratia abbas presentis conventus, et monasterii Sacratissimae Virginis Mariae Vallisdignae, presentis Valentiae regni ordinis cisterciensis, ac prior conventus, et monasterii Montis Sancti siti extra moenia civitatis Xativae, frater Franciscus Garcia prior ac procurator generalis dicti conventus, et monasterii Vallisdignae, frater Franciscus Gil vicarius perpetuus ecclesiae del Rafol, frater Iacobus Mari collector mayor dicti conventus, et monasterii, frater Paulus Perez Arnal syndicus, frater Laurentius Lledo mayoralis loci de Almusafes, et de Syñent, frater Baptista de Laza, frater Ioannes Costeja rector ecclesiae parochialis loci de Benifayro, frater Hieronymus Talens rector locorum de Maçalah, et la Alcudiola, frater Augustinus Vidal mayoralis loci Taverna, frater Ioannes Morro, frater Franciscus Caldero rector ecclesiae parochialis locorum de Simat, et Xara, frater Honoratus Auzina praesidens dicti conventus, et monasterii Montis Sancti, tam nomine meo proprio quam ut procurator fratris Francisci Barbera, fratris Antoni Tarragona, fratris Vincentii Bono, fratris Baptistae Visiedo mayoralis loci de Rugat, fratris Petri Gamir, et Fratris Francisci Bañuls bursarii dicti conventus, et monasterii Montis Sancti, prout de dicta mea procuracione constat publico instrumento, recepto per Iosephum Menor notarium dictae civitatis Xativae habitatorem, die vigesimo nono novembris proxime praeteriti presentisque anni. Frater Antonius Blanch, frater Franciscus Martinez bursarius dicti, et presentis conventus, et monasterii Vallisdignae, frater Cosmas Tamarith mayoralis rursi sive grangiae de Barig, frater Thomas Ripoll superior ac sacrista mayor dicti conventus, et monasterii, frater Benedictus Llopis, frater Nicolaus Casanoves, frater Anthonius Borrell, frater Andreas Sanchiz, frater Vincentius Roca, omnes presbyteri, frater Franciscus Velasquez subdiaconus, frater Petrus Carpi, frater Honoratus Talavera, frater Baptista Miralles praesidens, et cantor mayor, frater Honoratus Malet, frater Michael Albelda, frater Dionissius Bandres, frater Raphael Serrans, frater Michael Prexach, frater Sebastianus Erbas, frater Ludovicus Castello, frater Gaspar Aliaga, frater Eusebius Castellet, frater Anthonius Sent Ioan, et frater Franciscus Cuanyet, omnes monachi professi, ac conventuales dicti, et presentis conventus, en monasterii Sacratissimae Virginis Mariae Vallisdignae, convocati, et congregati sono campanae, prout solitum est fieri in capitulo dicti monasterii, ubi soliti sumus convocari, et congregari pro negotiis nostris, et dicti nostri conventus et monasterii, per agendis, tractandis, et concludendis. Asserentes, afirmantes, et concedentes nos, in presenti congregatione esse mayorem, meliorem, et

saniozem partem monachorum conventualium dicti conventus, et monasterii, ac fere omnes monachi conventuales eiusdem, totumque dictum conventum, et monasterium Virginis Mariae Vallisdignae facientes, et representantes, et ad infrascripta, et aliaquaevs negotia nostra, et dicti conventus, et monasterii per agenda, tractanda, et concludenda, satis sufficientes omnes unanimes et concordés, et nemine nostrum discrepante, ex una; Ioannes Sorni locumtenens iustitiae maioris loci de Benifayro dictae, et presentis vallis, Petrus Pelegri, Michael Cabanes, iurati omnes presenti dicti loci de Benifayro, Petrus Cunyat aedilis eiusdem loci, Petrus Coletó, Ioannes Perez Baldello, Anthonius Giralt, Augustinus Verguer, Sixtus Cunyat, Bartholomeus Celfa, Estephanus Furio, Ioannes Pelegri, Thomas Ximeno, omnes consiliarii dicti loci de Benifayro, Raphael Pelegri, Hieronymus Puchet, Franciscus Mestre. Ioannes Carrenyo, Ioannes Cunyat minor dierum, Vincentius Aparici, Petrus Cunyat minor dierum, Balthasar Pelegri Ioannes Sorni minor dierum, Guillermus del Puig, Dominicus Cabeçut, et Melchior Pelegri, omnes Vicini et habitatores dicti loci de Benifayro, per nos, et successores nostros quoscumque in dicto loco de Benifayro, ac ceteris oppidis vallis praedictae. Iosephus Bono locumtenens iustitiae maioris loci de Taverna dictae, et presentis Vallisdignae, Anthonius Tur, Hieronymus Manchiz iurati dicti loci de Taverna, Ioannes Grau aedilis eiusdem loci, Ioannes Baptista Palau, Petrus Selles, Ioannes Paya, Blasius de Huesca, Iacobus Marti, Genisius Paya, omnes consiliarii dicti loci de Taverna, Ludovicus Mas, Petrus Sorni, Anthonius Valero, Ioannes Domenech, Franciscus Selles, Onuphrius Navarro, Ioannes Arrufat, Ioannes Bono de Ioseph, Lamerc, Iacobus Rosell, Petrus Bono de Frances, Petrus Bono de Ioseph, Petrus Pascual, Laurentius de Bala de Rey, Marchus Dias, Andreas de Huesca, et Franciscus de Xodar, omnes vicini, et habitatores dicti loci de Taverna, per nos, et successores nostros quoscumque in dicto loco de Taverna, ac ceteris oppidis, et locis Vallisdignae praedictae, parte ex altera; convocati, et congregati voce praekonis dictae, et presentis Vallisdignae, qui coram nottario, et testibus infrascriptis relationem fecit, se omnes particulares praedictorum locorum de Benifayro et Taverna ad diem, locum et horam pressentes convocasse, et congregasse spetialiter, et expresse pro infrascriptis tractandis, per agendis, et concludendis, convocatoque generali consilio in dicto capitulo dicti conventus, et monasterii Sacratissimae Virginis Mariae Vallisdignae, nos omnes superius nominati simul consilium celebrantes, facientes, ac universitates dictorum locorum de Benifayro, et Taverna, et aliorum oppidorum, et locorum dictae Vallisdignae representantes, asserentes, affirmantes, et concedentes nos fore, et esse in presenti generali consilio maiorem, et saniozem partem vicinorum, et habitatorum dictorum locorum de Benifayro, et Taverna, et aliorum oppidorum, et locorum dictae Vallisdignae, totasque praedictas universitates, et habitatores earumdem repressentantes. Attendentes, et considerantes quod pro debita executione regii aedicti, et mandati domini nostri regis Philippi Tertii

gloriosae, et indelebilis memoriae publicati, et praeconizati voce publica praeconis regii per loca solita civitatis Valentiae die vigesimo secundo mensis septembris proxime praeteriti presentisque anni millessimi sex centessimi noni fuerunt, et sunt amoti, abstracti, et expulsi a toto presenti Valentiae regno, ad terram Barbariae extra omnes terras, regna, et dominia dicti domini nostri Regis omnes Sarraceni, et Agareni qui habitabant in villis, locis, varoniis et aliisquibusvis partibus presentis regni, et etiam eos qui habitabant in praedictis locis de Benifayro, Taverna, Fulell, et la Umbria, et partem Agarenorum qui habitabant in praedicto loco de Simat dictae, et pressentis vallis Sacratissimae Virginis Mariae Vallisdignae, iustissimis de causis, et rationibus in dicto regio mandato, et edicto contentis, et expressis; et cum dicti, et supradicti loci de Benifayro, Taverna, Fulell, la Hombria, et pars dicti loci de Simat essent populati, et habitati de supradictis Agarenis, et Sarracenis qui obtemperantes, et debitae executioni deducentes supradictum regium edictum, et mandatum mare transierunt ad partes, et terras Africanorum, et sic dicti loci superius nominati deserti, et despulati, sine vicinis, et habitatoribus aliquibus, et in dicto loco de Simat remanent despulatae omnes domus, quae habitabantur, et possidebantur per dictos Agarenos, et Sarracenos. Quarumquidem rerum occasione, et quia omnes domus, et terrae possessae per dicto Sarracenos, et Agarenos, in dictis as supranominatis locis, ac valle praedicta, et terminis eiusdem erant, et sunt censitae nobis dictis Don Abbati, et monachis dicti conventus, et monasterii Sacratissimae Virginis Mariae Vallisdignae, ut dominis dictae, et presentis vallis ad certum censum una cum iuribus laudimii, et faticae pertinerent, ac pertinent nobis dictis Don Abbati, et monachis dicti conventus, et monasterii Vallisdignae, ut dominis totius dictae, et presentis vallis, et etiam ex alio omnes praedictae domus, et terrae dictorum Agarenorum, et Sarracenorum, presentis vallis pertinerunt, et pertinent nobis dictis Don Abbati, et monachis dicti conventus, et monasterii virtute dicti regii edicti, et mandati. Qua de causa, sive ratione incumbit, pertinet, et spectat facere, ac procurare, quod praedicti loci populentur, et praedictae domus, et terrae possessae per dictos Sarracenos, et Agarenos dictorum locorum presentis vallis, per nos dictos Don Abbatem, monachos, et conventum stabilientur, seu in emphyteosim concedantur. Et cum nos omnes supradicti particulares cupimus iam dicta loca, et oppida de Benifayro, Taverna, et alia oppida dictae, et presentis vallis deçerta, et depulata populare, et in ipsis nos avasallare, stare, et cohabitare, ac residentiam personalem in ipsis facere habitis prius inter nos diversis colloquiis, tam in consilio, et publicis congregationibus, quam divissim, et de per se, circa contenta in capitulatione infrascripta, rogavimus ac deprecavimus vobis dictis Don Abbati, et monachis dicti conventus et monasterii Sacratissimae Virginis Mariae Vallisdignae, dominis dictae, et presentis Vallisdignae, ut vobis placeret nos, et nostros successores admittere in vasallos dicti conventus, et monasterii, et successorum vestrorum, ac dicti

conventus et monasterii, in novosque populatores, vicinos, et habitatores; et nos dicti Don Abbas, conventus, et monasterium Vallisdignae fuimus, ac sumus contenti, et nobis placuit vos admittere ad dictum vassallagium dictae novae populationis, vicinatus, et habitationis dictorum locorum, et oppidorum dictae et presentis Vallisdignae, ad humilden supplicationem omnium supradictorum, totam universitatem omnium, ac omnes universitates praedictorum locorum, et oppidorum dictae Vallisdignae representantium; et ad dictum effectum fuerunt, et sunt facta, inhita, conventa, et concordata inter nos dictas partes pacta, capitula, et conventiones, thenoris et seriei inferius describendorum. Ideo, scienter, et gratis thenore presentis publici instrumenti, cunctis temporibus firmiter perpetuoque valituri, et in aliquo non violandi, seu revocandi una pars nostrum alteri, et altera alteri, ad invicem et vicissim, prout melius possumus, et debemus, et nobis licitum et permissum est iuxta foros huius regni Valentiae, et alias de iure tenemur, confitemur, et in veritate recognoscimus nobis partibus praedictis, ad invicem et vicissim presentibus acceptantibus, et nostris successoribus inter nos partes praedictas, in et superdictam novam populationem iam dictorum locorum de Benifayro. Taverna, Fulell, et la Ombria, et partem domorum, et terrarum dicti loci de Simat dictae, et presentis Vallisdignae fuerunt, et sunt inhita, pactata, conventa, transacta, et concordata capitula lingua materna descripta, que sunt thenoris et seriei sequentis. Capitulació y concordia feta y fermada per y entre los Don Abbat, convent y monestir de Nostra Señora de Vallidigna, señors dels llocs de Simat, Benifayró, Tavèrna, Fulell, la Ombria y altres llocs, y de la present vall de Nostra Señora de Vallidigna, de una; y los sobre-dits lochtinents de justicia maior, jurats y demás particulars dels desús dits llocs de Benifayró y Tavèrna, que volen poblar los desús dits llocs de dita vall de Vallidigna e altres, y térmens de aquells e aquella, de part altra La qual es del serie y thenor següent:

I.—Primo, és estac pactat y concordat per y entre les dites parts, que en la present vall de Nostra Senyora de Vallidigna se haja de nomenar, com sempre fins huy ha nomenat lo señor Don Abbat de Vallidigna, un justicia major de la present vall, ara sia frare llech, ara sia secular, ad libitum del dit señor Don Abbat, y en cascun lloch de dita vall, un lloch-tinent, y llevarlos sempre que li pareixerà, y possarà altres que ben vist li serà, per tenir com té la suprema jurisdicció en dita vall y haverse així acostumat sempre.

II.—Item, és estat pactat y concordat per y entre les dites parts, que en cascun lloch de la present vall hajen de fer nominació de consellers habilitadors per lo señor Don Abbat, los quals consellers, ans del exercici de son offici, sien tenguts prestar jurament en poder del dit señor Don Abbat, eo de la persona a qui sa señoria ho cometrà, de haverse bé e llealment en totes les coses de sos officis, y que dits consellers hajen de

ser dotse per cent cases, o a arbitre de dit señor Don Abbat, si li pareixera se possen més o menys.

III—Ittem, és estat pactat y concordat per y entre les dites pars, que en cascun lloch de la dita y present vall hi haja dos jurats per a administrar lo poble, per a nomenar los quals se hajen de traure així dels sobredits consellers com dels demés vehins de cascun poble, que es farà elecció favechant quatre vehins, los quals se hajen de presentar a dit señor Don Abbat, y de dits quatre nomenats ne haja de nomenar dit señor Don Abbat dos en dit offici de jurats, los que a sa señoria pareixerà, y ben vist li serà, y si per cas, dels que presentaran a sa señoria ne haurà algu impedit, puixa lo dit señor Don Abbat nomenar en lloch del tal impedit la persona que li pareixerà que no tinga impediment.

IV—Ittem, és estat pactat y concordat per y entre les dites parts, que per a la elecció de mutasaf, fahedora cascun any en cascú dels llochs de dita e present vall, hajen de fer elecció dits consellers de la mateixa manera que es conté en lo capítol precedent, de tres vehins de cascun poble per a dit offici de mustasaf, los quals se hajen de presentar al dit señor Don Abbat, y que de aquells haja de nomenar la persona que a sa señoria serà ben vista, lo qual haja de regir son offici de mustasaf durant lo seu any.

V.—Ittem, és estat pactat y concordat per y entre les dites parts, que la elecció de jurats, fahedora cascun any, se haja de fer y es fasa lo dia de Pascua de Pentecostés, y la elecció de mustasaf lo dia de Sent Miquel de setembre, y que dits jurats respective y també lo mustasaf, ans del exercici de sos officis, hajen de prestar lo jurament acostumat en pover del dit señor Don Abbat, eo de la persona a qui sa señoria ho cometrà.

VI—Ittem, és estat pactat y concordat per y entre les dites parts, que estiga en facultat y arbitre de sa señoria de la present vall de imposar les penes que li pareixerà contra los que faran dany algú així en la horta com en lo secà, marjal y arbres.

VII—Ittem, és estat pactat y concordat per y entre les dites parts, que los forns, molins, carniceries, tendes, fleques, ostals, tavernes, teulars, almàceres, barberies, herbaches, castanyoles, melcocha, torrons y peixcar, així en lo riu com en los ullals y braçals, y altre qualsevols regalies sien regalies de la señoria y convent de tal manera que ni les dites universitats, ni persona alguna particular de aquelles no puguen fer ni tenir les dites regalies, ni alguna de aquelles, sinó lo dit convent, y los que tindran causa de aquell, no obstant qualsevol disposició en contrari hi haja o puga haver, y açó se entenga encara que sia per a usos y beneficis propis de ses cases, sots pena, ço és, dels que voldran tenir molins, forns, y almàceres, de demolició de aquells, y los que voldran tenir taverna, fleca, tendes, castanyoles, melcocha y torrons y seran altrobats que peixquen, sinó és ab canya, cada vegada sien tenguts donar y pagar sexanta sous de pena y de amissió

y pèrdua de la tal cossa que tindram venal, aplicadors lo terç al acusador, y les altres dos parts als còfrens de la señoria.

VIII—Item, és estat pactat y concordat per y entre les dites parts, que ningun particular de la pressent vall que ara és, o per temps serà, no puixa fer en llurs cases, ni en altra qualsevol part, thenor ni altre artifici algú per a coure pa, sino que hajen de coure en los forns de la señoria de la pressent vall, sots pena de vint y cinch lliures per cascuna vegada, aplicadores als còfrens de la señoria de la pressent vall, y demolició de dits thenors y artificis.

IX—Item, és estat pactat y concordat per y entre les dites parts, que los pobladors y vehins dels llochs de la pressent vall y los successors no puguen anar a mòldre a ninguns altres molins que estiguen fora lo terme de la pressent vall, eo de son terme, ni provehirsse de carn de altra part fora de la carniceria de cada hu de dits llochs, ni fer oli en altres almàccres sino en les de la señoria de la pressent vall, sots pena de que lo qui anirà a moli o almàcera de altre lloch fora la pressent vall, perda lo forment y altre qualsevol gra que porte a mòldre, y olives, y de vint y cinch lliures moneda reals de València, aplicadores als còfrens de la señoria de la dita y pressent vall, y lo qui anirà a comprar carn fora les carniceries de la pressent vall, en còrrega en pena de sexanta sous per cada vegada que se li provarà, aplicadores los terç al acusador y los altres dos terços als còfrens de la señoria de la pressent vall.

X—Item, és estat pactat y concordat per y entre les dites parts, que així mateix dits pobladors y vehins de dits llochs respective no puguen anar a blanquechar arrós a altres molins que estiguen fora lo terme de cada hu de dits llochs, sinó en los molins del terme de dita vall, sots la dita pena de vint y cinch lliures reals de València, aplicadores als còfrens de la señoria de la pressent vall

XI. Item, és estat pactat y concordat per y entre les dites parts, que los dits señor Don Abbat y convent establiran y concediran en emphyteosim a cascu dels pobladors una casa ab nou tafulles de terra en lo regadiu, y deset tafulles de terra en lo secà ab arbres o sense ells, y quinse tafulles de terra en la marjal per a fer arrós; en esta forma: que per lo cens, fadiga y lloysme de les cases que se establiran, hajen de pagar y paguen cascu any tres sous y quatre diners y un parell de gallines bones y rebedores, pagadores e pagadors cascu any en lo dia y festa de Sent Joan de juny en una paga ab drets de fadiga y lloysme y tot altre plen dret emphyteotich segons fur de València, y sien obligats a pagar del mateix modo cascu anv un real castellà per cada tafulla de la horta en lo mateix termini, comensant a fer la primera paga en lo dia y festa de Sent Joan de juny primer vinent del any mil siscents y deu, y així de allí avant consecutivament en dit termini, y que per entrada del establiment de dites cases hajen de donar y pagar los pobladors de dita vall als dits Don Abbat y convent la vigessima part del preu en que serà estimada la tal casa, pagadora dins quatre anys,

en quatre iguals pagues, ço és la quarta part cascun any, dels quals establiments se han de fermar actes apus en favor de cascun vasall.

XII—Ittem, és estat pactat y concordat per y entre les dites parts, que los dits pobladors y vehins de la pressent vall hajen de donar y pagar a la señoria de la pressent vall, per rahó de cens, fadiga, lloysme y tot altre plen dret emphyteotich segons fur de València, la quarta part de tots los grans y fruhys que es culliran en dites terres de regadiu de la dita e pressent vall, e que hajen de donar cascun any al dit convent una polla, pagant per aquella un sou, y un pollastre per nou diners, pagadors cascun any en lo ténimi contengut en lo precedent capítol.

XIII—Ittem, és estat pactat y concordat per y entre les dites parts, que los dits vehins y pobladors de la pressent vall, de tots los grans, ço és, forment, ordi, avena, espelta, tramussos, ciurons e altre qualsevol género de grans e llegums, e altres qualsevol esplets que es faran en les terres de secà de dita vall, sien tenguts y obligats de donar y pagar per dret de cens, fadiga y lloysme e la señoria de la pressent vall la huytena part de dits fruhys, splets, grans, llegums, y lo secà que està de Tavèrna y Ombria en avall, parteixa al quint, ço és, de la fonteta del Racef y pont del Ràfol al barranch de Bollomor y de allí avall.

XIV—Ittem, és estat pactat y concordat per y entre les dites parts, que los pobladors y vehins de dita vall, del arrós que faran així en la marjal com fora de aquella, hajen de pagar y paguen a la señoria de dita vall, per dret de cens, fadiga y lloysme, la quinta part de dit arrós.

XV.—Ittem, és estat pactat y concordat per y entre les dites parts, que los dits pobladors e vehins de la pressent vall sien tenguts y obligats de donar als dits Don Abbat y convent la quarta part de la fulla de totes les moreres que huy estan plantades en la horta de dita vall y regadiu de aquellas.

XVI—Ittem, és estat pactat y concordat per y entre les dites parts, que los dits pobladors e vehins de la pressent vall, per rahó del cens, fadiga, lloysme hajen de pagar y paguen a la señoria de dita e pressent vall, dels arbres estan en terra de secà, ço és, de les garroferes y oliveres, a la tercera part del fruhyt, y de les moreres y figucre que hi ha y haurà en lo secà, la quinta part; y de las viñes, la quinta part, ço és, les que seran de vi, hajen de llivrar la partició del vi a la señoria al duell, y les que seran de planta y raym de menjar sis fara pansa, hajen de donar a la señoria la quinta part, y del raym per a menjar, la mateixa quinta part.

XVII—Ittem, és estat pactat y concordat per y entre les dites parts, que los dits pobladorç e vehins de la pressent vall hajen de donar a la señoria de la dita pressent vall la quarta part de tota la palla que es cullirà en totes les terres de la horta y regadiu de la pressent vall, y la huytena part de tota la palla que es cullirà en lo secà del terme de dita vall, que és del modo que lo gra es partirà.

XVIII—Ittem, és estat pactat y concordat per y entre les dites parts, que per quant los dits vehins y pobladors no han de tenir ni tenen obligació de

pagar dels fruïts que culliran en les dites terres de horta, seca y marjal dret de delme, ni altre algú més dels que se han dit y especificat desús, per ço que de temps immemorial y en virtut de llegendims títols et ex antiqua compositione lo dit Abbat y convent per tots los demés que es podien deure y deurién de tots los fruïts que es cullen en tota la dita vall, ha acostumat de donar y pagar, y ha donat y pagat ab tot effecte, y ha de donar y pagar in eventum cascun any al archebisbe y canonges de la Scu de València y artiaconat de la ciutat de Xàtiva sexanta set llures, nou sous y nou dinés, lo que no se entén ni se ha de entendre en respecte del dret del escusado y facultat que sa Magestat té de nomenar una casa dezmera per rahó de la pila de dita vall, per quant la casa que serà nomenada ha de pagar son degut y just delme de tots los fruïts que culliran, ultra de la part que ha de donar a la dita señoria, conforme lo que desús se ha dit, y no és just que aquest càrrech y obligació lo sostinga hu de dits pobladors, sinó que es reparteixca igualment per tots los de la dita vall, que per ço se haja de veure la quantitat de fruïts que haurà donat la tal casa dezmera nomenada per sa Magestat, y que aquells se estimen y es fasa repartició entre tots los vehins y habitants de la present vall, pagant escú sa part, en així que tots participen de dit càrrech e obligació y prestació de dit delme, conforme cascun vasall cullirà, participant per sa part la casa que serà nomenada dezmera.

XIX.—Ittem, és estat pactat y concordat per y entre les dites parts, que los dits pobladors e vehins de la dita e present vall no puxen plantar en les terres de la horta e regadiu de la present vall moreres, ne altre gènere de arbre algú, y si de fet o de dret attentasen plantar aquells, los dits Don Abbat y convent, propria auctoritate e sens estrépit ni figura de juhí, puxen arrancar e fer arrancar dits arbres a despesses de dits vasalls que attentaran a plantar dits arbres, y encara que sien encorreguts per cascun arbre que plantaran en pena de sexanta sous, aplicadors als còfrens de la señoria de la present vall; exceptant emperò que puxen fer en les terres de regadiu e horta planter de moreres, ab que hagen de pagar a la señoria la quarta part com està dit desús en los precedents capítols de altres fruïts.

XX —Ittem, és estat pactat y concordat per y entre les dites parts, que tots los canyars que es trobaran y haurà en lo esdevenidor en les terres del riu, cèquies y en altres qualsevol parts, sien e hagen de ser dels dits Don Abbat e convent, e així mateix se reserva per a si tots los tops, olms, sàlzers, àlbers, pins y carrasques que es trobaran dins los térmens de la present vall, no obstant que dits arbres y canyes estiguen en les vores de les terres que se establiran, offerintse que si hauran menester canyes per a obres de les cases e altres cosses necessàries, demanantles lo señor Don Abbat les donarà a son arbitre, llevats tost abusos.

XXI.—Ittem, és estat pactat y concordat per y entre les dites parts, que los dits pobladors e vehins de la dita e present vall sien tenguts y obligats a conservar les cases que sels establiran, y no donar lloch a que es derruixquen, ni deteriorenen, sino que estiguen bones y habitables, y així mateix

les terres y arbres procurar y cultivarles a ús y costum de bon llaurador, y si cas serà que deixassen de procurar les terres y heretats y arbres en son temps, puixa la señoria, eo sos officials, a costes y despesses de dits vasalls, ferles procurar, y si pasaran dos anys que no les procuraran, en tal cas ipso facto caiguen en pena de comís, y la señoria útil se consolide ab la directa, y lo mateix sia deixant deteriorar notablement dites casses.

XXII.—Ítem, és estat pactat y concordat per y entre les dites parts, que los dits vasalls no puguen vendre olives, ni traure aquelles fora los térmens de la dita vall, com aquelles se hajén de portar a les almàceres de dita vall per a fer oli com està dit, exsepto que per a ses cases puguen collir, per a son menjar, olives a arbitre de la señoria, y que los dits Don Abbat y convent puixen pendre de ies oliveres les olives que hauran menester per a son menjar.

XXIII.—Ítem, és estat pactat y concordat per y entre les dites parts, que sempre y quant se secarà algun arbre, o per algun cas faltará o s'esgarrrará, o trencará alguna rama, en tal cas la ramulla sia dels dits pobladors. y les rames y soca de la senyoria

XXIV.—Ítem, és estat pactat y concordat per y entre les dites parts, que si per algun temps se secarà, o faltará alguna olivera, figuera o altre qualsevol arbre fructífer en lo secà, los dits vasalls e pobladors sien tenguts e obligats de plantar ne altres en son loch Y si dits vasalls plantaran algunes oliveres y garroferes y enpeltaran aquelles o de nou enpeltaran, y dits empelts hauran après y tindran un any, en tal cas, per cascú de dits arbres sien tenguts y obligats los dits Don Abbat y convent donar al tal vasall que haurà plantat y empeltat dits arbres un sou per cascun arbre.

XXV.—Ítem, és estat pactat y concordat per y entre les dites parts, que los dits pobladors e vehins de la present vall sien tenguts y obligats a conservar y contrrear totes les ceques majors y menors, així en la horta com fora de aquella, y si ho deixaran de fer, que lo cequier o cequiers nomenadors per lo dit Don Abbat, ho puixen fer a despesses dels hereters y frontalers, y si haurà algun comú, que aquell se haja de fer y escurar a despesses de la universitat en lo districte de la qual estarà, y tot lo desús dit se garde y observe en totes les cèquies y braçals de la marjal.

XXVI.—Ítem, és estat pactat y concordat per y entre les dites parts, que los dits pobladors y vehins de la dita y present vall, si serà necessari fer de nou alguns açut o açuts, eo adobar los que huy hi ha fets, tinguen obligació de fer y adobar aquelles, no sols en la horta de la present vall, però en altra qualsevol part que se hajén de fer, y així mateix que tinguen obligació de conservarlos, y de la mateixa manera los ponts y camins.

XXVII.—Ítem, és estat pactat y concordat per y entre les dites parts, que los pobladors y vehins de la dita y present vall hajén de pagar y paguen a la senyoria, per dret de herbatge de les vaques, bous e vedells serrers, un sou per cascun cap, de les colmenes, a tres diners per cascuna colmena; y dels corderos, cabrits, formache y llana que prosehirà de les cabres y ovelles que pexeran en la dita y present vall, hajén de pagar y

paguen així mateix a la señoria la huytena part; y dels cabrons que pexeran en dita vall, hajen de pagar y paguen per dret de herbatge tres diners per cap.

XXVIII.—Item, és estat pactat y concordat per y entre les dites parts, que los dits pobladors e vehins de la dita e pressent vall tinguen obligació de acudir a les coses del servici de la senyoria, així dins la pressent vall com fora de aquella, per tot lo pressent regne de València, fent cascun any sis jornals graciosament, de modo que los que no tenen cavalcadura, fassen los sis jornals de bracer, y los que tindran cavalcadura o bous, los fassen ab peó y cavalcadura, quant los haurà menester la senyoria, sens tenir obligació lo dit Don Abbat y convent donarlos cosa ni quantitat alguna per rahó de dita servitut, y si més jornals haurà menester la senyoria, los haja de pagar segons se consertaran del preu

XXIX.—Item, és estat y concordat per y entre les dites parts, que los dits Don Abbat y convent puxen tallar o fer tallar qualsevol rames de oliveres o garroferes, per obs de la provissió de dit convent, sens empaig ni contradicció de dits pobladors e vehins de dita vall

XXX —Item, és estat pactat y concordat per y entre les dites parts, que los dits pobladors e vehins de la dita e pressent vall e successors de aquells sien tenguts e obligats a fer residència personal en los llochs de dita e pressent vall respective ahon habitaran, y si la deixaran de fer per temps y espay de sis mesos, cayguen en pena de comís de les cases y terres que detindran y possehiran en la pressent vall y terme de aquella, y la útil senyoria sia consolidada ab la directa.

XXXI.—Item, és estat pactat y concordat per y entre les dites parts, que los dits pobladors e vehins de la pressent vall e successors de aquells no puxen vendre, alienar, ni transportar, ni deixar, ni llegar en testament vel alias les dites cases y terres que sels establiran, et in futurum adquiriran en lo terme de la pressent vall, a persones religioses, iglésics, colegis, universitats, cavallers, ciutadans e altres persones que gozen de privilegi militar, ni bandolers, sots pena de comís, de tal modo que ipso facto la útil senyoria de les dites cases y terres així alienades, deixades o donades, se consolide y reste consolidada ab la directa, y si ab intestato succehirà algú dels sobredits, que en continet haja de vendre les casa y terres que heretarà.

XXXII.—Item, és estat pactat y concordat per y entre les dites parts, que los dits pobladors e vehins de la dita e pressent vall no puxen proclamar a altre jutge ne official algú sino al dit Don Abbat y convent, eo al jutge delegador per dits Don Abbat y convent.

XXXIII.—Item, és estat pactat y concordat per y entre les dites parts, que los dits pobladors e vehins de la dita e pressent vall y successors de aquells, sien tenguts y obligats de donar als dits Don Abbat y convent la dehana part de tota la cals faran dins lo terme de la pressent vall

XXXIV.—Item, és estat pactat y concordat per y entre les dites parts, que los dits pobladors y vehins de la pressent vall, y successors de aquells,

no puxen tenir ni portar per lo terme de la dita e present vall rebanyo algú de porchs mascles, sots pena de perdicíó de aquells, y que dels porcells parirran les truches ne hajen de donar la sisena part als dits Don Abbat y convent, y que no puguen tenir de dos femelles amunt.

XXXV.—Item, és estat pactat y concordat per y entre les dites parts, que no hi puga haver mercat en ningun poble de la dita e present vall sens licencia obstessa del dit senyor Don Abbat, sots pena de vint y cinch lliures reals de València, aplicadores als còfrens de la señoria y en amissió de les coses se trauran venals.

XXXVI.—Item, és estat pactat y concordat per y entre les dites parts, que per quant los dits pobladors son successors en dites cases y terres dels llochs de la present vall, los quals los moros y christians tunch pobladors dels dits lochs y universitat de aquells obligaren e hypothecaren a certs censals que es carregaren per necessitats de dites universitats, los quals és just que los dits pobladors paguen e responguen, de la mateixa manera que responen los dits moros y christians, que per ço cascú de dits llochs de la dita e present vall haja de fer y respondre respectivament los censals que cascú de aquells se ha carregat, ço és, los pobladors de Tavèrna, los pobladors de Simat, los que se han carregat los pobladors de Benifayró, los censals que així mateix se ha carregat, y lo mateix los demás llochs respective que se han de poblar, de tal manera com si per dits nous pobladors se haguessen fet y fermat dits carregaments de censals, los quals son los següents. Primo. la universitat del lloch de Tavèrna respon al doctor Juan Baptiste Just trenta lliures censals, pagadores cascun any en los mesos de març y setembre mijerament, que es poden lluhir y quitar per preu de quatrecentes lliures. Item, los llochs de les Foyes Alta y Baixa de tota la present vall responen cascun any a diverses persones diverses pensions de censals en diversos terminis, que vulgarment se nomenen los censals del Rebé, que accumulades totes les pensions dels dits censals, cascun any fan suma universal de docentes cinquanta tres lliures, un sou y set diners. Item, los llochs de Simat y Xara responen cascun any al hereu de Gaspar Llois Garcia, quondam escrivà de la Generalitat del present regne, trenta una lliures, cinch sous censals, tots anys pagadores en març y setembre mijerament, que es poden lluhir y quitar per preu de cinchcentes lliures. Item, los llochs de Simat, Xara y lo Fulell responen a Jaume Juan Savella vint y dos lliures, deu sous censals cascun any, pagadores en los messos de janer y juliol mijerament, que es poden lluhir y quitar per preu de trescentes lliures. Item, les mateixes universitats de Simat, Xara y lo Fulell responen al doctor Miquel Mayor del Real Consell, set lliures, deu sous censals tots anys, pagadores en los messos de janer y juliol mijerament, que es poden lluhir y quitar per preu de cent lliures. Item et último, al hereu de Pere Cruanyes responen les mateixes universitats de Simat, Xara y lo Fulell onze lliures, cinch sous censals cascun any, pagadores en los messos de març y setembre mijerament, que es poden lluhir y quitar per preu de cent cinquanta lliures.

XXXVII.—Item, és estat pactat y concordat per y entre les dites parts, que los dits capítols y cascú de aquells sien executoris ab submissió y renunciació de propi fori, variació de juhí y demés clàusules necessàries y renunciacions en semblants actes possar acostumades, y que dels presents capítols y cascú de aquells sien fetes una e moltes cartes públiques, e tantes quantes les dites parts voldran e ordenaran juxta lo estil e pràctica del nottari rebedor de la present població, capituiació y concòrdia.

Quibusquidem capitulis lectis, publicatis, et intellectis nos partes praedictae laudantes, aprovantes, facientes, atque firmantes omnia, et singula in preinsertis capitulis, et eorum singulis pactata, conventa, concordata, stipulata, atque promissa per nos, et nostros quoscumque heredes et successores, pacto specialii solemnii stipulatione interveniente dicto, et infrascripto nottario, ut supra stipulante, et acceptante, promittimus et fide bona convenimus una pars nostrum alteri, et altera alteri, ad invicem et vicissim, atque iuramus ad Dominum Deum, et eius sancta quatuor Evangelia manibus nostris dexteris corporaliter, et sponte tacta omnia, et singula supra, et infrascripta, et in preinsertis capitulis, et eorum singulis singulariter, et districtae contenta, deducta, narrata, pactata, conventa, stipulata, concordata atque promissa, quantum ad unamquamque nostrum partium predictarum pertinent, et spectant pertinereque, et expectare videntur singula suis referendo attendere efficaciter, et complere, tenere, atque inviolabiliter observare, prout in dictis capitulis, et eorum singulis concordata, pactata, conventa, stipulata sunt, atque promissa etiam nullo unquam tempore revocare, infringere, contradicere, nech contravenire, nech aliquem, vel aliquos contravenire facere, vel permittere palam, vel occulte aliqua ratione, vel caussa Si vero aliqua pars nostrum preinserta capitula, et eorum singula in eisdem contenta, pactata, concordata, stipulata, atque promissa non observaverit, vel adimpleverit, aut contra et inserta capitula, et in illis contenta venire aliquatenus praesumpserit, vel attentaverit, aut contra fieri permissit palam, vel occulte, sichque preinserta capitula, et eorum singula in eis contenta, pactata, stipulata, atque promissa, quantum ad nos dictas partes, et nostros, et unamquamque nostrum partium predictarum pertinent, et spectant, pertinereque et spectare, atque prodesse possunt, aut possent nunch, vel in futurum infringerentur, et ad debitum, concordatum, pactatum, stipulatum, atque promissum finem non deducerentur, aut si nos dictae partes, aut nostri, aut alter nostrum partium praedictarum, in preinsertis capitulis contenta, pactata, stipulata atque promissa non fecerimus, observaverimus, et adimpleverimus, et seu ad debitum, pactatum et concordatum effectum non deduxerimus, aut deduxerit, ita quod promissa et desuper pactata, stipulata, atque promissa suum, atque promissum, et peroptatum effectum minime sortiantur, pacto eodem inter nos dictas partes in hito, et convento solemnii stipulatione interveniente dicto et infrascripto nottario, ut supra stipulante et acceptante absque aliqua nostri, vel nostrorum partium predictarum intimatione, nottificatione, requisitione, et protestatione ultra poenam perjurii, ipso facto nos dictae partes, aut nostri, aut alter nostrum praedictarum

contraveniendo incurramus, et incidamus, incurrat, atque incidat in poenam centum librarum monetae regalium Valentiae, de bonis partis nostrum partium praedictarum inobedientis, et praedicta non observantis, neque observare desiderantis exigendarum parti nostrum partium predictarum parenti, et obedienti, et predicta observanti, et adimplere, et observare desideranti applicandarum, dandarum et soluendarum pro pena, et nomine poenae, damno, expensis, iniuria et interesse, ratto semper hoc pacto manente, ita quod exacta dicta pena, vel non, aut gratiose remissa, nichilominus predicta omnia, et singula supra et infrascripta, et in preinsertis capitulis, et eorum singulis contenta, pactata, concordata, stipulata atque promissa, in suis robore manent, atque firmitate; quequidem poena, si committatur et exigatur committi, et exigi possit toties quoties fuerit contrafactum. Renuntiates scienter omni exceptioni rei sich nongestae, inhitae, concordatae, pactatae, stipulatae, atque promissae, prout in dictis capitulis, et eorum singulis continetur, enarratur, atque scribitur, et doli mali, conditionis sive causae, et in factum actioni benefitiis, juri, et legi dicentibus, quod qui factum promittit prestando interesses liberatur, et omni alii juri, foro, privilegio, et consuetudini praemissis adversantibus. Ad quorum omnium, et singulorum supra, et infrascriptorum, ac missionum, si quas fieri contigerit solutionem, satisfactionem, emendam, et complementum distringi, compelli, seu etiam fortuari possimus nos partes predictae, ad invicem et vicissim, per gubernatorem regum Valentiae, vel aliumquemcumque iudicem ubique eligendum, secularem tamen, in cuius foro examine, ac iudicio omnia predicta supra et infrascripta, et in preinsertis capitulis, et eorum singulis contenta, pactata, stipulata, atque promissa nos dictae partes, ad invicem et vicissim adimplere, complere, tenere, observareque promittimus, et teneamur, ac si contractus esset ibidem celebratus, et solutio destinata cuius foro districtui, et iudicio licet non sit, vel fuerit iudex ordinarius nostrum partium predictarum, vel alterius nostrum; nos tamen, et omnia, et singula bona, et iura nostra submittimus, supponimus, et adstringimus nostro proprio foro, quo ad hec penitus, et de certa scientia renuntiando, et legi, si convenerit, de jurisdictione omnium iudicium, et omni alii fori declinatoriae, fiantque inde per eumde, et pro praemissis omnibus, et singulis supra et infrascriptis, et in dictis praehinsertis capitulis contentis, stipulatis, atque promissis venditio, executio, et distractio bonorum omnium, et iurium nostrum partium predictarum, aut alterius nostrum mobilium, et immobilium; ac etiam privilegia forum habitorum ubique, et habendorum sine aliqua libelli oblatione, litis contestatione, aut alia iuris solemnitate, ad solam demonstrationem, seu exhibitionem presentis publici instrumenti, aut eius exempli, quod valere volumus vim sententiae diffinitivae in rem iudicatam transactae, a qua ulterius appellare, vel supplicare, non licet; neque observetur in his, neque observare oporteat aliqua iuris solemnitas, imo predicta pignora, executio, venditio, et distractio bonorum, et pignorum predictorum fiant, et fieri possint, et valeant, prout in executionibus fiscalibus est fieri ussitatum, et de condemnatione poenae quarti, de qua retroclamum extitit subsequutum

omni iuditiario ordine pretermisso; nec admittamur, neque admitti possimus, ad aliquas rationes, defensiones, allegationes, et exceptiones iuxta, frivolas, et iniustas, immo ad excludendum omnem dilationis, calumniae, et diffugii materiam, renuntiamus scienter, et expresse, nottario ut supra stipulante, et acceptante per pactum speciale praedictum omni libelli oblationi, litis contestationi, atque quibusvis appellationibus iustis, frivolis, et iniustis, et quibuscumque recursibus, et iuri etiam appellandi, et recurrenti, ac facultati oblationis bonorum immobilium bonis existentibus mobilibus, semoventibus, vel privilegiatis Adiscentes nobisque ex dicto pacto concedentes, quod liceat nobis partibus praedictis, et alteri nostrum variare iudicium, actionem, et executionem in puncto quo sit, et in quacumque parte executionis, tam in modo, forma, et loco examine, quam etiam in personis iudicum, et conventorum, et bonis nostris ratione contentorum in hoc instrumento, ad totam nostram omnimodam voluntatem, sine aliqua protestatione, et expensarum amissione Renuntiantes foro, et iuri dicentibus, quod uno de duobus, vel pluribus debitoribus convento non possit contra alios conreos, et simul obligatos procedi, donec primitus conventi bona sint discussa, et ipse inventus non solvendo, et nichilominus pacto eodem stipulatione praedicta roborato dicto, et infrascripto nottario ut supra stipulante, et acceptante, promittimus nos dictae partes, atque fide bona convenimus nos, ad invicem et vicissim, quod si praedictis omnibus, et singulis attendendis, et complendis, et a nobis et nostris, ad invicem et vicissim habendis, exigendis, recuperandis, aliqua pars nostrum dampnum aliquid, interesses, gravamen, vel expensas sustinuerit, vel fecerit totum id quidquid sit, et quantumcumque fuerit nobis, et nostris, ad invicem et vicissim solvere, restituere, et emendare promittimus, et teneamur confestim nostrae omnimodae voluntati, super quibus damnis, gravaminibus, interesse, et expensis credatur solo iuramento partis nostrum partium praedictarum, quae damna, interesse, et expensas fecerit, sine testibus et alia provatione, quod nunch pro tunch et e contra, ad invicem et vicissim deferimus, et pro delato haberi volumus, quam iuramenti delationem non possimus modo aliquo revocare. Renuntiantes iuri dicenti: delationem iuramenti ante ipsius praestationem posse revocari, et in eius praestatione partes pressentes esse oportere Praeterea, vigore praedictorum pacti, et iuramenti promittimus nos partes praedictae nobis, ad invicem et vicissim, quod non impetrabimus, neque impetrare possimus directe, vel indirecte a domino nostro Rege, vel a serenissima Regina eius consorte, neque ab alio locumtenente generali, neque ab aliqua aliaquavis persona ecclesiastica, vel seculari, de his potestatem habente, aliquid rescriptum, elongamentum, supersedimentum, inhibitionem, reservationem, guidaticum, mandatum, preces, comminationes, inductiones, nec quidquam aliud in generali, vel speciali quibus, vel quo praedicta omnia, et singula, et in preinsertis capitulis, et eorum singulis contenta, elongari, auferri, differri, vel quomodolibet impediri possint, et ipsis impetratis, non utemur, etiam si talia concederentur proprio motu Principis, aut eius mera liberalitate, vel potestatis plenitudine, aut alia quavis causa cogitata expediendi, vel necessa-

ria Principi, aut reipublicae, vel quidquam aliud generaliter concederetur nobis scientibus, vel ignorantibus; si horum autem, vel alicuius eorum contrarium nos partes praedictae, vel altera earum fecerimus, aut fecerint (quod absit), ultra poenam periurii, poenam predictam centum librarum dictae monetae pacto specialii, iam dicto et infrascripto nottario ut supra stipulante, et acceptante incidamus, et incurramus, incidat et incurrat de bonis partis nostrum impetrantis exigendarum, et parti nostrum obedienti, et contenta in dictis capitulis, et eorum singulis observare desideranti dandarum, et solvendarum pro poena, et nomine poenae, ac etiam pro damno, et interesse toties quoties committatur, ratto semper hoc pacto manente. De qua quidem poena similis fiat executio, ut superius dictum est, et nichilominus predicta rescriptum, elongamentum, supersedimentum, inhibitio, reservatio, guidaticum, mandatum, preces, cominationes, et inductiones nullius sint efficaciae, seu valoris. Immo ea omnia, et singula carere volumus viribus, et effectu taliter quod parti nostrum impetranti prodesse non possint, neque parti alteri contentae in dictis capitulis observari desideranti obesse modo aliquo, seu noscere. Pro quibus omnibus, et singulis tenendis, complendis, rattis et firmis habendis, et inviolabiliter observandis, obligamus una pars nostrum alteri, et altera alteri, ad invicem et vicissim iuxta formam, seriem, et thenorem dictorum preinsertorum capitulorum, et prout in illis continetur, atque describitur omnia, et singula bona, et iura nostra, ac dicti conventus, et monasterii, ac universitatum praedictarum, ac dictorum oppidorum, sive locorum presentis Vallisdignae respective mobilia, et immobilia, privilegiata, et non privilegiata, habita, et habenda ubique. Renuntiantes super his beneficiis dividendarum actionum novarum, ac veterum constitutionum epistolae divi Adriani, legique, ac foro Valentiae, de principali prius conveniendo, et omnibus aliis iuribus, legibus, foris, et privilegiis premissis obiurantibus, et iuri dicenti: generalem renuntiationem non valere. Insuper nos dicti locumtenentes iustitiae, iurati, et alii prohomines, vel singulares personae dictorum locorum de Benifayro, et Taverna, et aliorum oppidorum dictae, et presentis vallis, nomine mulierum predictorum locorum presentium, et futurarum ad Dominum Deum, eiusque sancta quatuor Evangelia manibus nostris dexteris corporaliter, et sponte tacta, predicta omnia, et singula ratta, grata, valida, atque firma semper habere, tenere, et inviolabiliter observare, et in nullo contrafacere, vel venire palam, vel occulte aliqua ratione, vel causa, sub cuius iuramenti virtute certificari penitus, et instructi de iuribus illarum per nottarium subscriptum, et signanter, de beneficio senatusconsulti vellejani, dotibus, et sponsalitis [sponsalitis?] earumdem, iuribusque hypothecarum suarum, et omnibus aliis mulieribus auxiliis eis quovis modo succurrentibus, et contra premissa venientibus, et nomine ac vice minorum, tam dicti conventus et monasterii, quam dictorum oppidorum, et locorum dictae, et presentis Vallisdignae, vigore dicti iuramenti per nos superius prestatii, nos omnes sponte renuntiamus beneficio minoris aetatis, et restitutionis in integrum, et omnibus aliis iuribus, auxiliis, privilegiis, legibus, constitutionibus, conditionibus, et beneficiis quibuscumque nobis, et dictarum univer-

sitatum predictorum oppidorum mulieribus, et minoribus ipsorum, ac etiam dicti conventus minoribus, et cuilibet eorumdem prodesse posset, et in presenti instrumento, et in eodem contentis obesse modo aliquo, nec nocere valeant. In quorum omnium, et singulorum predictorum fidem, et testimonium volumus nos dictae partes nobis recipi, confici, ac tradi duo publica, et consimilia instrumenta eiusdem seriei, et thenoris, quorum unicuique partis nostrum suum tradatur, ad habendum memoriam in futurum; quod es actum in capitulo dicti conventus et monasterii Sacratissimae Virginis Mariae Vallisdignae, die duodecimo decembris anno a nativitate Domini millesimo sexcentesimo nono

Signa nostrum fratris Don Ioannis Serra, fratris Francisci Garcia, fratris Francisci Gil, fratris Iacobi Mari, fratris Pauli Perez, fratris Laurentii Lledo, fratris Baptistae de Laza, fratris Ioannis Costeja, fratris Hieronymi Talens, fratris Augustini Vidal, fratris Ioannis Morro, fratris Francisci Caldero, Fratris Honorati Olcina dictis nominibus fratris Antonii Blanch, fratris Francisci Martinez, fratris Cosmae Thamarith, fratris Thomae Ripoll, fratris Benedicti Llòpis, fratris Nicolai Casanoves, fratris Antonii Borrell, fratris Andreae Sanchiz, fratris Vincentii Roca, fratris Francisci Velazquez, fratris Petri Carpi, fratris Honorati Talavera, fratris Baptiste Miralles, fratris Honorati Malet, fratris Michaelis Albelda, fratris Dionisii Baldres, fratris Raphaelis Serrano, fratris Michaelis Prexach, fratris Sebastiani Mas, fratris Ludovici Castello, fratris Gasparis Aliaga, fratris Eusebii Castellet, fratris Antonii Sent Ioan, et fratris Francisci Cruanyes.

Signa nostrum Ioannis Sorni, Petri Pelegri, Michaelis Cabanes, Petri Cunyat, Petri Coletto, Ioannis Perez Baldello, Antonii Giral, Augustini Verguer, Sixti Monserrat, Bartholomei Celfa, Stephani Furio, Ioannis Pelegri, Thomae Ximeno, Raphaelis Pelegri, Hieronymi Puchet, Francisci Mestre, Ioannis Carenyo, Ioannis Cunyat, minoris dierum, Vincentii Apariciu, Petri Cunyat minoris dierum, Balthasaris Pelegri, Ioannis Sorni minoris dierum, Guillermi del Puig, Dominici Cabeçut, Melchioris Pelegri, Iosephi Bono, Anthonii Tur, Hieronymi Manches, Ioannis Grau, Ioannis Baptistae Palau, Petri Selles, Ioannis Paya, Blasii de Huesca, Iacobi Marti, Genisi Paya, Ludovici Mas, Petri Sorni, Antonii Valero, Ioannis Domenech, Francisci Selles, Onuphrii Navarro, Ioannis Arrufat, Ioannis Fort, Bernardii Lamere, Iacobi Rosell, Petri Bono de Frances, Petri Bono de Joseph, Petri Pasqual, Laurentii de Bala de Rey, Marci Diaz, Andreae de Huesca, et Francisci de Jodar predictorum qui hec singula suis referendo laudamus, concedimus, et firmamus.

Testes huius rei sunt Antonius Senta Pare aromatarius, et Iosephus Viciana scutifer in dicto conventu et monasterio Vallisdignae residentes

Attestor, fidemque facio, ego Vincentius Ioan nottarius publicus Valentiae, quod pressens instrumentum populationis factum inter Abbatem, et monachos conventus Vallisdignae ex una, populatoresque novos dictae vallis, et aliorum locorum ex altera, fuit receptum per Vincentium Sanchez, [. . .] celeberrimum nottarium valentinum, sub die et anno in eo contentis, et a receptorio eiusdem ali[...] calamo, ut continetur abstrahere fui, com-

probavi, et cum supra possitis in primo fº, pagina secunda, linea 32, ubi legitur «per nos et successores nostros quoscumque in dicto loco de Taverna»; et fol. 2, página 1, línea 12, «et Sarracenis», et fol. 3, página 2, línea octava, y «concordat»; fol. 4, página prima, línea prima, «apres», fol. sexto, página secunda, línea 30, «vel adimpleverit»; folio octavo, página prima, línea 30, «nottario»; et eodem folio, página secunda, línea 22, «et in nullo contrafacere, vel venire», ut fides in dubia ubique tribuatur, ego dictus nottarius, tamque regens nottas et protocolla dicti Vincentii Sanchez, iam ab hoc seculo divissi, hic pono sig + num.

ADELA MORA CAÑADA